

LAKODALMI TISZTSÉGVISELŐK ÉS FELADATAIK CSERÉPFALUBAN

BÁTI ANIKÓ

A lakodalommal a család és a falu a hétköznapokból felemelkedve mulatsággal, jó ételekkel ünnepli meg egy új család létrejöttét, amely a közösség gyarapodását, fennmaradását biztosítva a legnagyobb esemény az egyén és a közösség életében is.¹

Cserépfaluban az általam vizsgált korszakban,² az 1940-es évektől napjainkig a gazdasági, politikai események döntően befolyásolták a paraszti élet rendjének alakulását, átformálódását, és mindez kihatott az ünnepekre, a lakodalomra is. A község zártság, szegénysége azonban hozzájárult ahhoz, hogy a házasságkötés szokáskörén belül számos elem, amely a szakirodalom alapján megállapíthatóan máshol már korábban átalakult, megszűnt, itt máig fennmaradhatott.

A lakodalom, a szokáscselekmények végrehajtása (l. 1. táblázat)³ a szervező család munkaerejét meghaladó feladat, ezért társasmunkában, a meghívottak, rokonok is aktívan részt vesznek az eseményekben, meghatározott feladatokra, tisztségekre kéri fel őket a hagyományok szerint kölcsönös visszasegítésre alapozva, ugyanakkor munkájukért ajándékot is kapnak a lakodalmas háztól. A továbbiakban a megjelölt korszakokban a cserépfalui lakodalomban az egyes tisztségviselők és feladatköreik változását tekintem át saját gyűjtésem alapján (l. 2. táblázat).

¹Ez a tanulmány része az 1997-ben, Szegeden, a JATE BTK Néprajz Tanszékén írt szakdolgozatnak, melynek címe: A lakodalmi étrend, étkezési szokások változása Cserépfalun a XX. század második felében. A témára vonatkozó szakirodalomra jelen esetben terjedelmi okok miatt nem térek ki, szakdolgozatomban külön fejezetként tárgyalom. Gyűjtéseimet Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Bükk lábánál elterülő Cserépfaluban végeztem. A községnek kb. 1200 fős lakossága többségében református vallású. Határának jelentős része erdő, művelhető földje kevés van és az is rossz minőségű. Emiatt a lakosság számára a második világháború előtt a fő megélhetést az erdőgazdálkodás, a fakitermelés, fafaragás, mészégetés jelentette, summásként az Alföldre jártak. 1945 után a korábbi paraszti életforma teljesen átalakult. A lakosság nagy része belépett a térszbe, mások pedig a környező városokba, Miskolcra, Mezőkövesdre, Egerbe járnak dolgozni, ingáznak.

²Kutatásaimat a XX. század második felére korlátoztam, ez volt az a korszak, amit interjúkkal, megfigyelésekkel, képi és egyéb forrásokkal felhasználva nyomon tudtam követni. A vizsgált lakodalmak három generációnak megfelelően három időzónába esnek: 1) 1940–50-es évek, ez az első korszak, 2) 1960–70-es évek, második, 3) 1980–1996, harmadik korszak. A továbbiakban ezen korszakhatárok alapján hasonlítom össze a lakodalmakat.

³Szakdolgozatomban a vizsgált lakodalmakról leírásokat készítettem, ezek alapján készültek a táblázatok összegezve az adatokat.

1. táblázat

A lakodalom cselekményének változása

CSELEKMÉNY	I/1.*	I/2.	I/3.	II/1.	II/2.	III/1.
KIHIRDETÉS	■		■			
HÍVOGATÁS	■		■			
TEJBEHORDÁS	■			■		■
SÁTORCSINÁLÁS	■		■	■	■	■
KALÁCSSÜTÉS	■		■	■	■	
CSIGACSINÁLÁS	■	■	■	■	■	
DISZNÓVÁGÁS		■		■	■	■
AJÁNDÉKHORDÁS	■		■	■	■	■
CSIRKEPUCOLÁS	■	■	■	■	■	■
BÉLESSÜTÉS						■
REGGELI						■
EBÉD	■	■		■	■	■
BÚCSÚZTATÓ	■	■	■	■	■	
ESKÜVŐ	■	■	■	■	■	■
VACSORA	■	■	■	■	■	■
ÉJFÉLKOR ÉTKEZÉS	■		■	■	■	■
KALÁCSOSZTÁS	■					
MOSOGATÁS	■	■	■	■		■
HŐRÉSZ	■		■			

*A lakodalom leírások alapján az I. korszak 1. lakodalma, stb.

Az adott időpontban meglévő esemény

Vőfély

A Magyar Néprajzi Lexikon definíciója szerint a vőfély „... a házasságkötés szokáskörének sokoldalú tisztségviselője, a lakodalom szervezője és gyakorlati munkáinak vezetője. ... Ritkábban a rokonságba tartozó fiatal férfit kérnek fel a tisztség betöltésére.”⁴ „A magyar nyelvterület azon vidékein, ahol nem alakult ki a féléhivatalos vőfélység, hanem a rokonok vállalkoztak e szerepkörre, máig kitűnik a lakodalom szét-eső, szervezetlen volta.”⁵ állapítja meg Györgyi Erzsébet Molnár Ágnesnek és Barna

⁴MNL 1992: 595.

⁵Györgyi Erzsébet 1990: 47.

Gábornak az Ung-vidéki lakodalmat leíró tanulmánya alapján.⁶ A cserépfalui lakodalomban nincs félhivatalos vőfély, a családból kérik fel a vőfélyeket, négy-öt legényt, akik közül a legidősebb, a nagyvőfély az irányítójuk. Feladatkörük szűkebb ugyan, mint a specialistáké, de más tisztségviselők, például a gazda segíti munkájukat, a vezetés nem csak az ő feladatuk, jelen esetben nem beszélhetünk szervezetlenségről. Gördülékenyen, fennakadás nélkül halad például a vacsoráztatás félhivatalos irányító hiányában is, ez a feladatkör több tisztségviselő között oszlik meg.

Az első két korszakban (1940–50, 1960–70) a vőfélyek mindkét lakodalmas háztól a vendégeket verssel hívták meg a lakodalom előtt vasárnap, a templomi kihirdetés után. Minden háznál borral kínálták őket. Jelvényük a mellükre feltűzött bokréta és hosszú fehér szalag volt és még ma is az. Munkájukért varrott kendőt, majd az 1960-as évektől inget kaptak. A lakodalom napján⁷ a vőlegény vőfélye kérte ki esküvőre a menyasszonyt, a lányos ház vőfélye pedig a búcsúztatót mondta.⁸ Az esküvői menetben a menyasszonyt vőfélye kísérte. Legfontosabb feladatuk a vacsora lebonyolítása volt. A *nagyvőfély* minden fogáshoz verset mondott, ő vitte be az első tálat az átrendezett szobába, az *elsőházba*, és helyezte az új pár elé. A *kisvőfélyek* a borosüvegeket hordták a csapostól az asztalokra. Éjfélkor a *nagyvőfély* vezette be a menyecskét, verssel köszöntötte és az első táncot ő járta vele. Ezzel véget is ért feladatuk.

A harmadik korszakban a vőfélyek felkérése, fizetsége hasonló a korábbiakhoz, feladataik azonban csökkentek. A lagzi előtti vasárnap hívogatnak: a nyomdában készült meghívó átadása után már nem mondanak hívogatóverset. A távol lakó rokonokat pedig postán értesítik. A lakodalom napján gyakran elmarad már a kikérés, a búcsúztató, egyedül a vacsora lebonyolítása maradt változatlan: minden fogáshoz verset mondanak a feldíszített sátorban – a versek szövegei nem követték az étrend módosulását, az új ételekhez is a régi verseket mondják – minden vőfély szerepel. A *kisvőfélyek* feladata az italokra ügyelni, ők cserélik az asztalokon az üvegeket. Éjfélkor a *nagyvőfély* köszönti be a menyecskét és övé az első tánc.

A *kisvőfélyek* szereplésén lehet leginkább megfigyelni, hogy egy családon belül a tisztségviselők feladatköre hogyan hagyományozódik. A gyerekek (10-15 évesek) is aktívan részt vesznek a lakodalom cselekményeiben és így módjuk van a felnőtteket megfigyelni. Az egyes mozzanatokba szinte „belenevelődnek”, nem is kell tanulniuk. A kívülről úgy tűnhet, hogy egy lagziban mindenki tudja, mi a dolga, igazából nem mondja senki, hogy mikor milyen esemény fog következni, minden résztvevő, tisztség-

⁶Molnár Ágnes – Barna Gábor 1983: 119–153.

⁷Az első korszakban hétfőn és szerdán tartották a lakodalmakat és főleg ősszel. A második korszaktól, a szabad szombat bevezetésével a szombati nap állandósult, a házasságkötések nagy része nyárra esik.

⁸Szakdolgozatom mellékletében 24 vőfélyvers szerepel a Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárában és a Herman Ottó Múzeum Néprajzi Adattárában található anyagokból.

viselő megtanulta ezt még gyermekként. Ez lehet az egyik oka annak, hogy a lakodalom elemeiben változás csak lassan következik be, az előző generációtól örökölt szokások nehezen módosulnak.

Násznagy

A násznagy „... mindkét házasulandónak egy-egy házassági tanú, akinek a jelenléte a házasság érvényességének kelléke volt.” Lehet keresztapa, nagybácsi, idősebb rokon, aki az átlagosnál nagyobb ajándékot ad, ő egyben a lakodalomban a legnagyobb tekintély.⁹

Korszakainkban Cserépfaluban násznagynak a vőlegény, illetve a menyasszony keresztapját tisztelték meg, egy inget adtak nekik fizetségül munkájukért. A násznagyok legfontosabb, a többi tisztségviselő fölé emelő feladata az esküvőn való tanúskodás. Ők képviselik a hivatalos személyek előtt az ifjú párt, igazolják a házasságkötés érvényességét. A lakodalmi menetben a vőlegény és a menyasszony mellett mennek. Ők adják át a papnak és a jegyzőnek/anyakönyvvezetőnek az ajándékot: bort, kalácsot, kendőt, inget. Az első két korszakban az ülésrendben az új pár mellett ültek, a főhelyen a szobában, és a vacsora megkezdése előtt köszöntőt, imádságot mondtak, amelynek szövege kevésbé volt kötött, lényege a jókívánság volt. Napjainkban a násznagyoknak már nincs kijelölt helye a vacsoránál és beszédet sem mondanak, feladatuk csak az esküvőn való tanúskodás.

Gazda

A Magyar Néprajzi Lexikon szerint a lakodalmi gazda: „... a lakodalom rendezője, szervezője, szertartás- és munkavezető tisztségviselője az erdélyi magyarok körében. Feladatköre a magyarországi vőfélykéhez hasonló. A mellette működő vőfélyeknek csupán alárendelt szerepe van.”¹⁰ A gazda tisztségéről a bukovinai székelyek lakodalmait kutatva Györgyi Erzsébet megállapítja: „Bár csak Erdélyben volt ilyen tisztség megemlékezünk a lakodalmi gazda alakjáról. ... A gazda látta el a vőfélyi és a násznagy feladatok egy részét, a szakácsnőknek is főnöke volt.”¹¹ A gazda címét és feladatkörét, az erdélyihez hasonló jelentőségét a cserépfalui lakodalmakat kutatva én is megtaláltam. A lakodalom szerkezeti, szervezeti hasonlósága lehet ennek az alapja, lehetséges, hogy ez a tisztség az ország más területein is ismeretes, nem csak Erdélyben.

Mindhárom vizsgált korszak tisztségviselői között szerepel a gazda. Mindig közelebbi, idősebb férfi rokont kértek fel, aki ismerte a házat, a vendégeket. Munkájáért egy inget kapott. Az 1940–50-es években mint tényleges szervező szerepelt: ő mondta meg például, hogy mikor, hol tálaljanak, stb. A vacsora során az *elsőházban*, mindig a sa-

⁹Györgyi Erzsébet 1990: 47–48.

¹⁰MNL 1987: 393.

¹¹Györgyi Erzsébet 1990: 48.

rokban kellett ülnie és kínálgatnia a vendégeket, akiknek csak többszöri kínálás után illet elfogadni a vacsorát. Az étkezés megkezdése előtt a gazda vagy a násznagy köszöntőt mondott az új párra. A második korszakban már csak a köszöntő elmondása volt a feladata.

Napjainkra a gazda tisztségét nem lehet ennyire pontosan leírni, bár az elnevezés még él. Ő helyettesíti a házigazdát az esküvő ideje alatt, ügyel a rendre, a munkálatok végrehajtására. Ennek a tisztségnek lassan elvész a jelentősége, az ülésrendben sincs már meghatározott helye, feladatait átveszi a vőfély, illetve egy új, alakuló tisztség, a „tálalás irányítója”. A gazda megszűnik a lakodalom legfőbb szervezője lenni.

TISZTSÉGVISELŐ	I/1.	I/2.	I/3.	II/1.	II/2.	III/1.
VŐFÉLY						
NÁSZNAGY						
GAZDA						
KONYHAPOKLA						
CSAPOS						
SZAKÁCSASSZONY						
NYOSZOLYÓLÁNY						
NYOSZOLYÓASSZONY						
„TÁLALÁS IRÁNYÍTÓJA”						

Konyhapokla

A konyhán, a főzésnél segítő, a megfelelő tüzelésre ügyelő férfi tisztségviselő neve: *konyhapokla*.¹² Közelel férfi rokont kérnek fel erre a posztra, munkájáért egy inget adnak. Mindhárom korszakban fontos szerepe van az ételek elkészítésében a szakácsasszonyok irányítása alapján.

Csapos

A csapos a lakodalom napján az italokra felügyel.¹³ Erre a tisztségre az örömszülők a családból olyan férfit – ma két férfit – kértek fel, aki nem „mulató”, egész este helyt tud állni. Munkájáért ő is inget kapott és kap.

A vizsgált három korszakban ez a feladat nem változott. Az italoknak mindkét lagzis háznál külön helyiséget, általában a kamrát alakították ki, itt helyezték el a hordókat és 8-10 éve a nagy hűtőszekrényeket is. A csapos a lakodalom reggelén, az étel-

¹²A szó jelentését, eredetét, etimológiáját, szakirodalmi előfordulására vonatkozó adatokat nem találtam

¹³Bakó Ferenc 1987: 41.

ajándékként hozott borokat összeöntözte.¹⁴ A lakodalom során a csapos a vendégeket folyamatosan kiszolgálta. A *lesők*nek, a hívatlanoknak az esküvői menetben vittek bort, azt mindig az összeöntöttből adták. A vacsorához viszont mindig a legjobb borok kerültek az üvegekbe.

A harmadik korszakban a csapos feladata nehezebb lett, a fogyasztott italok mennyisége jelentősen megnőtt. A sokféle rövidital, üdítőital, sör, mind az ő kezén megy keresztül. Ezért kérnek fel két főt erre a tisztségre. Már az előkészületek során is ők kínálják a vendégeket, a lakodalom napján pedig a söntésben mérik az italokat, és mindezt józanul.

Szakácsasszony

„A szakácsasszony a segítségül jött szomszédok, rokon asszonyok munkáját irányította, saját tapasztalata, tudása alapján. Felelős munkát végzett természetbeni ajándékért, vagy újabban fizetségért, a kezére bízott értékes anyagok feldolgozását végezte.”¹⁵

Minden háziasszony maga vezette háztartását, a lakodalmi főzéshez mégis két szakácsasszonyt kértek fel.¹⁶ Az első két korszakban a szakácsok közül az egyik mindig a vőlegény, illetve a menyasszony keresztanyja volt, a másik pedig szomszéd vagy rokon idősebb asszony. Ma már a keresztanyak nem feltétlenül főznek. A szakácsasszonyok a munkájukért kendőt, később pedig egy egész ruhára való anyagot kaptak. A konyhán mellettük sok rokon asszony segített, a felelősség azonban kettejüké volt. A konyhán egyetlen férfiként a *konyhapokla* dolgozott.

Az előkészületek során az örömanóval a szakácsasszonyok megbeszélték a főzéshez beszerzendő tételeket, az étrendet. Az első két korszakban a lagzi előtti napon a kalácssütést irányították és ők főzték a vacsorát a másnapi levesbe való csigatészta elkészítésekor, a csigacsináláskor. Napjainkban is az előkészületek során ők főznek a segítségnek.

A lakodalom napján először az ebédet készítették el, majd a több fogásos vacsorát. Munkájuk nagyon nehéz és felelősségteljes volt, a lakodalomból, az ünnepből szinte semmit sem élvezhettek, dolgoztak egész nap. A lakodalom másnapján mosogattak irányításukkal a konyhán segítő asszonyok.

¹⁴Ez a jelenség a lakodalmi ételekkel, ételajándékokkal kapcsolatban többször is előfordul: a különböző helyről származó anyagokat, bár tudják, hogy más-más minőségű, mégis összevegyítik, például a csigacsináláskor behordott lisztet, a házi készítésű kalácsokat, süteményeket, illetve jelen esetben a bort is. A lakodalom során nagyon fontos, hogy jó ételek legyenek, az ilyen jellegű minőségromlásból azonban mégis eltekintenek. Mindenki tudja, hogy miért olyan színű és ízű a bor, az egyik kalács miért finomabb, mint a másik, ezért nem szölik meg a lakodalmas házat.

¹⁵Györgyi Erzsébet 1990: 48.

¹⁶Fél Edit 1940: 374.

Nyoszolyólány

„A nyoszolyólány a házasságkötés szokáskörének leány tisztségviselője. A lakodalom nagyságától függően több rokon, illetve jó barát leány is szokott e minőségben szerepelni. ... Fő feladata a menyasszony körüli testőri, kísérői teendők elvégzése.”¹⁷

Cserépfaluban az első két korszakban a menyasszony és a vőlegény mellett is volt nyoszolyólány, néha kettő is. Ma már csak a vőlegényt kíséri egy nyoszolyólány. Rokon lányt kérnek fel, aki korábban a munkájáért egy kendőt kapott, mára személye része a reprezentációnak, az esküvő fényét hivatott ő is emelni, a házasságkötéskor viselt ruháját kapja a lakodalmas háztól ajándékként.

Feladata a csigacsinálással kezdődött az első és a második korszakban. Mindkét ház részéről a nyoszolyólány a menyasszony, illetve a nyoszolyóasszony kíséretében, a vőfélyek hívogatása után minden meghívott családot végigjártak és felkérték a nőket az ünnepi étrendből elmaradhatatlan levesbetét, a csigatészta társasmunkában való elkészítésére. A munka során a nyoszolyólány a segítőköt borral és kaláccsal kínálta. A 1940–50-es években külön feladata volt az egyetlen, nagy, tésztafigurákkal díszített, töltött kalács, a nyoszolyólány kalácsa elkészítése, amelyet a kontyolás ideje alatt a nyoszolyóasszonnyal osztottak szét a vendégek között. Ma már a csigacsinálás, kalácssütés elmaradt, a nyoszolyólány a vőlegényt kíséri az esküvőre és éjfélkor a kalács helyett tortát oszt szét. Feladatköre jelentősen leszűkült.

Nyoszolyóasszony

„A nyoszolyóasszony a házasságkötés szokáskörének fő női tisztségviselője. Idősebb asszony, rendszerint a násznagy felesége, illetve a menyasszony nőrokona. ... Feladata a menyasszonyt őrizni, kíséreni, a kontyolást elvégezni. Értékes nászajándékot szokott adni a menyasszonynak.”¹⁸

Cserépfaluban az első két korszakban szerepelt nyoszolyóasszony a lagziban, nem feltétlenül volt idős. Közeli rokont kértek fel, a munkájáért kendőt adtak neki. A nyoszolyólányhoz hasonló a feladatköre, együtt tevékenykednek: csigacsinálásra hívogatott a legényesház nevében, a munkák során a vendégeket kínálhatta. A lakodalom napján az örömanának segített, az 1960-as évektől, az ajándékfordáskor, reggel a vendégek által hozott nászajándékokat jegyezte meg, hogy a kölcsönösség alapján a család később hasonló értékben tudja visszaadni. A kontyolásban nem vett részt – azt külön specialista végezte –, ez idő alatt a nyoszolyólánnyal együtt a vendégeket kínálta.

Mára az előkészületek egyszerűsödésével kb. tíz éve nem töltik be a nyoszolyóasszony tisztségét. Feladatköréből az ajándékok összeírása még ma is él, de erre külön nem kérnek fel senkit.

¹⁷MNL 1987: 71.

¹⁸MNL 1987: 70–71.

„Tálalás irányítója”

Ez új, napjainkban alakuló tisztség, még elnevezése sincs, megjelölésében egyben a funkciójára is igyekeztem utalni. Korábban a gazda felügyelte a tálalást, ma ez új feladatkörként kezd körvonalazódni. Az új szerep alakulását jól nyomon lehetett követni: kb. két-három éve az egyik lagziban egy konyhán dolgozó asszony ötletszerűen a sátor sarkában állva figyelemmel kísérte a vacsora tálalását, s azzal segített, hogy megszámolta, melyik asztalra hány tál kell, ennek megfelelően irányította a tálalásra felkért fiatal rokonokat, barátokat. A következő lakodalomban, ugyanazon a rokonságon belül, már önként vállalta egy másik asszony ugyanezt a szerepet, nem kérték föl és nem is kapott érte semmit, a tálalók irányításán túl azt is jelezte, ha a vendégek többsége végzett, és hozzatták a következő fogást. A vacsoráztatás így szervezettebben, gyorsabban halad. A tálalók a megjelölt helyre letették a teli tálalót, és meghatározott irányban közlekedtek az asztalsorok között, így elkerülve a kavargást, lökdösődést, és nem maradt ki senki sem, mindenhová vittek tálalót. A vacsoráztatás megkezdése előtt a felkért tálalókkal ezeket a részleteket megbeszélték – ezt korábban nem tanulhatták még meg, idővel majd ez is „magától” fog már menni – a vacsora során mindig az irányítóra kellett figyelniük. Nem minden lakodalomban segítenek még így a tálalásnál, bár egyre több helyen átveszik, enélkül jóval hosszabb ideig elhúzódna a vacsora. Az „irányító” vezetésével egy-másfél órával le lehet rövidíteni az első terítés lebonyolítását. Másodszorra csak a tálalók és a konyhán dolgozók vacsoráznak, s ennek már nincsenek ünnepléses, szervezett keretei, hasonlóan a vacsorán kívül a lakodalom többi étkezéséhez.

*

A megjelölt ötven év alatt a cserépfalui lakodalom egészében jelentős változások történtek. A tisztségeket, feladatköreiket vizsgálva a vőfély, a gazda, a nyoszolyólány szerepének jelentős csökkenését figyelhetjük meg. Nyoszolyóasszony már nincs a lakodalmakban. Mindezek a lakodalmi cselekmények egyszerűsödésével, funkciójuk megváltozásával, a varázsló, dramatikus elemek kikopásával, a házasságkötés racionalizálásával függenek össze.¹⁹ A tevékenységek egy részét más szereplők veszik át. A szakácsasszonyok, a csapos feladata viszont az éttrend, az étkezések gazdagodásával egyre több lett, nagyrészt az ő felelősségük a vendégek minél jobb színvonalú ellátása. Ez lehet a célja egy új, még alakuló tisztségnek, a „tálalás irányítójának” is. Feladatkörének kialakulását figyelemmel kísérve megragadható volt számomra a szokáscselekmények időbeli változásának egy új eleme, konkrét ténye.

¹⁹Sárkány Mihály 1983: 279–285.

IRODALOM

- Bakó Ferenc 1987: *Palócföldi lakodalom*, Budapest, Gondolat.
- Fél Edit 1940: A társaságban végzett munkák Martoson, *Néprajzi Értesítő* 33, 361–379.
- Györgyi Erzsébet 1990: A házasságkötés szokásai, in Dömötör Tekla főszerk.: *Magyar Néprajz VII: Népszokás, néphit, népi vallásosság*, Budapest, Akadémiai, 32–66.
- MNL = Ortutay Gyula szerk. 1987–1992: *Magyar néprajzi lexikon 1–5*, Budapest, Akadémiai.
- Molnár Ágnes–Barna Gábor 1983: Az Ung-vidéki lakodalom jellemzőiről, in Novák László–Ujváry Zoltán szerk.: *Lakodalom*, Debrecen, KLTE Néprajzi Tanszék, 119–153.
- Sárkány Mihály 1983: A lakodalom funkciójának megváltozása, *Ethnographia* 94, 279–285.
- Szabó László 1967: A népi társasmunkák kutatása, *Ethnographia* 78, 219–235.

DIE „FUNKTIONSTRÄGER“ UND IHRE AUFGABEN AUF DEN HOCHZEITEN IM DORF CSERÉPFALU

ANIKÓ BÁTI

Bei der Untersuchung der Eßgewohnheiten auf Hochzeiten in Cserépfalu, einem kleinen, vor allem von Reformierten bewohnten Dorf im Komitat Borsod-Abaúj-Zemplén, könnten sowohl im Verlauf der Hochzeitfeste als auch im Bezug auf die – im vorliegenden Aufsatz analysierten – Aufgabenbereiche der Funktionsträger kulturelle Veränderungen festgestellt werden, welche durch die wirtschaftlichen und politischen Vorgänge der vergangenen fünfzig-sechzig Jahre bedingt sind.

Auf Grund von Interviews und schriftlichen Quellen habe ich – in einem von mir ausgewählten Zeitraum - den Verlauf von Hochzeitsfesten bei drei Generationen sowie die Rolle der sog. „Funktionsträger“ auf Hochzeiten verglichen und die einzelnen Veränderungen tabellarisch dargestellt. Der Vergleich der ermittelten Angaben mit denen der einschlägigen Fachliteratur zeigte im Fall von Cserépfalu hinsichtlich der Auswahl der bei Hochzeiten helfenden Funktionsträger und ihrer Aufgabenbereiche gewisse archaische Züge. Gleichzeitig damit aber wurden die Rollen der Funktionsträger im Laufe der Zeit modifiziert, vereinfacht bzw. durch neue Elemente erweitert. Der Aufgabenbereich einiger Funktionsträger (z. B. Hauswirt, Brautjungfer, Brautführerin) wurde parallel mit der Vereinfachung der Hochzeitsbräuche in unseren Tagen in bedeutendem Masse geschmälert. Im Gegensatz dazu ist aber die Bedeutung der Aufgabenbereiche, die mit dem Reicher-Werden der Hochzeitsmenüs zusammenhängen, gestiegen. Die Hochzeitsköchinnen stellen immer teure und kompliziertere Speisenfolge zusammen. Ein Beweis für die zunehmende Wichtigkeit des Hochzeitsmahles zu sein scheint auch, daß sich sogar eine neue Funktionsrolle herausgebildet hat, für die es auch noch keine Bezeichnung gibt. Auf Grund der Tätigkeit bezeichnete ich diesen Funktionsträger als *a tálalás irányítója* (etwa 'Lenker des Anrichtens'). Diese Rolle hat sich im Laufe meiner Beobachtungen herausgebildet und entwickelt sich auch heute weiter.

Die Erforschung von Hochzeitsbräuchen muß die Veränderungen der früheren und der heutigen Bräuche, das Schwinden früherer sowie die Entstehung neuer Elemente festhalten und beschreiben.